

บรรณานุกรม

หนังสือ

ขจร สุขพานิช. ข้อมูลจากอดีต. พระนคร: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2518.

คลองวิฑู เวดร์. การปกครองและการบริหารของไทย. แปลโดย กาญจน์ สมเกียรติ
กุล และยุพา ชุมจันทร์. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราสมาคมสังคม
ศาสตร์, 2519.

✓ เณลิม มลิลดา. หลักการและวิธีสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองของไทยโบราณ.
กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

✓ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. ปรัชญาประวัติศาสตร์.
พระนคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนค, 2518.

✗ ซี พี ยัด. คำแนะนำเรื่องการสอนประวัติศาสตร์. แปลจาก Suggestion on the
Teaching of History , สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งสหประชา
ชาติ. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513.

ถนอม อานามวัฒน์ และคณะ. ประวัติศาสตร์ไทยยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสิ้นอยุธยา.
กรุงเทพมหานคร: แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.

พิสิฐ เจริญวงศ์. การปกครองสมัยอยุธยา. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2510
(รวมปรากฏการณ์อนุสรณ์อยุธยา 200 ปี)

ลดาวลัย มาลยะวงศ์. สภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับ ป.ก.ศ.ชั้นสูง
เอกสารนิเทศการศึกษา ฉ. 168, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518.

รอง ศยามานนท์, คำเนิร เลชะกุล และวิลาสวงศ์ นพรัตน์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา: ฉบับกรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516.

X โรเบิร์ต วี คาเนียลส์. ศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไรและทำไม. แปลโดยธิดา สาระยา. กรุงเทพมหานคร: ดำรงการพิมพ์, 2520.

X วนิดา ทรงยางกูร. ประวัติศาสตร์นิพนธ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.

X สุวัฒน์ นิยมคำ. การสอนวิทยาศาสตร์แบบพัฒนาความคิด. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2517.

✓ อนันต์ ศรีโสภาก. หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2521.

บทความ

นิตก สะเพียรชัย. "การพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์" วิทยาศาสตร์ 1(มกราคม, 2518): 21.

วิทยานิพนธ์

เกียรติชัย พงษ์พานิช. "การปฏิวัติ พ.ศ. 2475 กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการปกครองของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

ชนิษฐา เฟื่องวิวัฒน์. "การศึกษาการใช้วิธีสอนกิจกรรมและอุปกรณ์ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง." วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

ชัยพร วงศ์วรรณ. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ." วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

พรเพ็ญ ชีระกุล. "การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกวิทยาศาสตร์โรงเรียนราษฎร์ในเขตนครหลวง." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.

มาลี โตสกุล. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "การเลิกทาสในสมัยรัชกาลที่ห้า" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

ศิริรัตน์ นิลคุปต์. "การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เรื่องประชาธิปไตยในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507.

สิริวรรณ สุวรรณอากาศ. "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร," วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

อนันต์ วิริยะพินิจ. "การศึกษาวิเคราะห์การทำสงครามระหว่างไทยกับพม่า พ.ศ. 2081-2310." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

อุตร ัญญูศรี. "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างการใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติ เรื่องเหตุการณ์สำคัญ ตั้งแต่ พ.ศ. 2411-พ.ศ. 2468." ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

เอกสารอื่น

เรศศักดิ์ โฆวาสน์. "วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์." เอกสารประกอบการสอนวิชาวิธีวิจัยพฤติกรรมและสังคมศาสตร์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประสานมิตร, 2520.

พัฒนาพงศ์ ประคัลพัฒนาพงศ์. "ประวัติศาสตร์ในฐานะเป็นสังคมศาสตร์และบทบาทในการพัฒนาสังคม." เอกสารสัมมนาทางสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 หมายเลข 8, 2518.

ภาษาอังกฤษ

Books

Alexander, William M. and Halverson, Paul M. Effective Teaching in Secondary Schools. New York: Holt Rinehart and Winston, 1963.

✓ Clark, Leonard H. Teaching Social Studies in Secondary Schools: A Hand Book. New York: Macmillian Publishing Co., Inc., 1973.

Clegg, Ambrose A. and Schomburg, Carl E. "The Dilemma of History in the Elementary School," In Reading for Social Studies in Elementary Education. Edited by John Jarolimek and Huber M. Walh. New York: Macmillian Publishing Co., 1969.

✓ Cox, Benjamin C. "Historiography," Encyclopedia of Education 10 (1971): 442-446.

✓ Daniels, Robert V. Studying History How and Why. New Jersey: Prentice - Hall Inc.) Englewood Cliffs, 1966.

Easley J. A, Jr. "Scientific Method as an Educational Objective." Encyclopedia of Education 8(1971): 150-157.

Ebel, Robert L. Essential of Educational Measurement. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice - Hall, 1972.

Fenton Edwin. The New Social Studies. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc., 1967.

- Gronlund, Norman E. Constructing Achievement Test. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice - Hall, 1968.
- ✓ Jarolimek John. Social Studies in Elementary Education. 4 d ed. New York: The Macmillian Com., 1971.
- Krug, Edward A. The Secondary School Curriculum. 3 d ed. New York: Harper & Brother, 1960.
- ✓ Lowe, William T. Structure and the Social Studies. 2d ed. New York: Vait Ballon Press, Inc., 1969.
- Maier, Henry W. Three Theories of Child Development. Revised Edition. New York: Harper & Row, 1969.
- Massailas, Byron G. and Cox. Benjamin C. Inquiry in Social Studies New York: McGraw - Hill Book Com., 1966.
- Michaelis, John U. Social Studies for Children in Democracy. New York: Prentice - Hall, 1960.
- Romey, William D. The Inquiry Techniques for Teaching Science. New Jersey: Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliff, 1968.
- ✓ Schneider Donald. "The Historical Method in the Teaching of History." In The Social Studies (Structure Models and Strategies). Edited by Martin Feldman and Eli Seifman. New York: Prentice-Hall, 1969.
- Sund, Robert B. and Trowbridge, Leslie W. Student Centered Teaching in the Secondary School. Ohio: A Bell & Howell Co., 1974.

Articles

Allen, Rodney F. "The Use of History" Social Education (April, 1967): 291 - 293.

Miklos, Laszlo D. and Miklos, Mary Oelerich. "Historical Inquiry as a Method of Teaching American History on the Secondary Level." Social Studies 3 (March, 1971): 113 - 117.

Overmiller, Howard A. "Teaching History Appreciation" Social Studies. 2 (February 1957): 51-54.

Orther Materials.

Johnson, Fred Arnold. "Depth Versus Breadth in Teaching History to High School Students," Dissertation Abstracts International. 12: 8 (February, 1962): 2718-A - 2719 - A.

Green, Phillip Robert. "A Classroom Adaptation of Historical Method," Dissertation Abstracts International. 39: 7 (January, 1979): 4173 - A - 4174 - A.

Massialas, Byron G. "Description and Analysis of a Method of Teaching a High School Course in World History," Dissertation Abstracts International. 12: 6 (November, 1961: 1530 - A.

Rose, Harold P. "The Relationship Between Methods Used to Teach American History and Changes in Attitude and Achievement," Dissertation Abstracts International. 31:12 (June, 1971): 6374-A - 6375 - A.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ตารางข้อมูลและตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3 คะแนนสอบภาคปลายวิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 (ม.2) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
คะแนน (x)	ความถี่ (f)	f(x)	f(x) ²	คะแนน (x)	ความถี่ (f)	f(x)	f(x) ²
87	1	87	7569	86	1	86	7396
86	1	86	7396	83	1	83	6889
85	1	85	7225	81	1	81	6561
82	1	82	6724	79	3	237	8723
81	1	81	6561	78	1	78	6084
78	1	78	6084	77	2	154	11858
77	2	154	11858	76	1	76	5776
76	2	152	11552	75	1	75	5625
75	1	75	5625	73	3	219	15987
73	2	146	10658	71	2	142	10082
72	2	144	10368	70	2	140	9800
70	3	210	14700	69	1	69	4761
69	1	69	4761	67	1	67	4489
68	1	68	4624	64	2	128	8192
67	2	134	8978	62	2	124	7688
65	1	65	4225	60	1	60	3600
64	1	64	4096	59	1	59	3481
60	2	120	7200	55	1	55	3025

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
คะแนน (X)	ความถี่ (f)	f(X)	f(X) ²	คะแนน (X)	ความถี่ (f)	f(X)	f(X) ²
58	1	58	3364	54	1	54	2916
57	1	57	3249	53	2	106	5618
56	1	56	3136	52	1	52	2704
54	2	108	5832	50	1	50	2500
51	1	51	5202				
	$\Sigma f = 32$	$\Sigma f(X) = 2230$	$\Sigma f(X)^2 = 160987$		$\Sigma f = 32$	$\Sigma f(X) = 2195$	$\Sigma f(X)^2 = 153755$

$$\bar{X}_1 = 69.69$$

$$\bar{X}_2 = 68.59$$

$$S.D_1 = 13.20$$

$$S.D_2 = 10.01$$

การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

$$\hat{\sigma}^2 = \frac{n_1 S_1^2 + n_2 S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$s_1 = 13.20$$

$$s_2 = 10.01$$

$$n_1 = 32$$

$$n_2 = 32$$

$$\text{แทนค่า } \chi^2 = \frac{32 \times 100.20 + 32 \times 174.24}{32 + 32 - 2}$$

$$= 274.44$$

$$= \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\chi} \sqrt{\frac{n_1 n_2}{n_1 + n_2}}$$

$$\bar{x}_1 = 69.69$$

$$\bar{x}_2 = 68.59$$

$$\text{แทนค่า } t = \frac{69.69 - 68.59}{\sqrt{274.44}} \sqrt{\frac{32 \times 32}{32 + 32}}$$

$$= 0.266$$

จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05, df (32 + 32 - 2) = 62,
 $t = 1.67$ t ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า t จากตาราง (0.266 < 2.00)

ผลการวิเคราะห์แบบสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

1. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และค่าระดับความยาก (Degree of difficulty) ของแบบสอบสัมฤทธิ์ผล ใช้สูตรดังนี้

$$D = \frac{U - L}{N}$$

$$P = \frac{U + L \times 100}{2N}$$

D แทนค่าอำนาจจำแนก

P แทนระดับความยาก

U แทนจำนวนคนในกลุ่มสูงที่ทำข้อนั้นถูก

L แทนจำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ทำข้อนั้นถูก

n แทนจำนวนคนในแต่ละกลุ่ม (27 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4. ตารางวิเคราะห์อำนาจแยก (D) และคาร์ระดับความยาก (P)
ของแบบสอบสัมฤทธิ์ผล

ข้อที่	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบ ข้อที่
1	27	21	0.22	89	-
2	23	15	0.30	70	1
3	27	13	0.52	74	2
4	22	10	0.44	59	3
5	27	20	0.26	87	-
6	25	20	0.19	83	-
7	26	24	0.07	92	-
8	12	12	0	44	-
9	22	11	0.41	61	4
10	24	22	0.07	85	-
11	21	15	0.22	67	5
12	26	21	0.19	87	-
13	27	19	0.30	85	6
14	25	17	0.30	77	7
15	17	15	0.09	59	-
16	21	14	0.26	65	8
17	19	16	0.11	65	-
18	14	5	0.33	35	9
19	27	20	0.26	87	-
20	19	9	0.37	51	10

ตารางที่ 4. (ต่อ)

ข้อที่	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบถาม ข้อที่
21	22	12	0.37	63	11
22	24	14	0.37	70	12
23	8	5	0.11	24	-
24	26	17	0.33	79	13
25	17	18	-0.04	65	-
26	19	7	0.44	48	14
27	27	13	0.51	74	15
28	16	9	0.26	46	16
29	22	13	0.33	65	17
30	25	16	0.33	76	18
31	23	15	0.30	70	19
32	24	16	0.29	74	20
33	22	15	0.25	69	21
34	17	8	0.33	46	22
35	21	14	0.26	65	23
36	20	13	0.25	61	24
37	17	8	0.33	46	25
38	15	11	0.15	48	-
39	17	7	0.37	44	26
40	16	10	0.22	48	27
41	15	7	0.30	41	28

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบ ข้อที่
42	8	5	0.11	24	-
43	15	8	0.26	42	29
44	13	15	-0.07	51	-
45	8	7	0.03	28	-
46	8	5	0.11	24	-
47	9	5	0.15	26	-
48	21	8	0.48	53	30
49	25	14	0.41	72	31
50	21	11	0.37	59	32
51	13	3	0.37	29	-
52	10	6	0.15	30	-
53	26	17	0.33	79	33
54	21	17	0.15	70	-
55	17	8	0.33	46	34
56	26	17	0.33	79	35
57	27	20	0.26	87	-
58	22	13	0.33	65	36
59	13	3	0.37	29	-
60	20	10	0.37	56	37
61	17	17	0	63	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	U	L	D .20-.70	P 30-80	เป็นแบบสอบ ข้อที่
62	16	19	0.22	48	38
63	27	13	0.51	74	39
64	27	18	0.33	83	-
65	26	17	0.33	79	40

2. การวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบ
สัมฤทธิ์ผลใช้สูตร

$$K_{r_{21}} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{M(K-M)}{K\sigma^2} \right]$$

K แทนจำนวนข้อของแบบสอบ

M แทนคะแนนเฉลี่ย

σ^2 แทนความแปรปรวนของคะแนน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของ
แบบสอบถามสัมฤทธิ์ผล

คะแนน X	$(X)^2$	ความถี่ (f)	f(X)	f(X) ²
12	144	1	12	144
13	169	1	13	169
14	196	2	28	392
15	225	1	15	225
16	256	1	16	256
17	289	3	51	867
18	324	2	36	648
19	361	1	19	361
20	400	2	40	800
21	441	1	21	441
22	484	2	44	968
23	529	3	69	1587
24	576	3	72	1728
25	625	4	100	2500
26	676	5	130	3380
27	729	6	162	4374
28	784	7	196	5488
29	841	9	261	7569
30	900	7	210	6300
31	961	3	93	2883
32	1024	8	256	8192

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คะแนน (x)	(x) ²	ความถี่ (f)	f(x)	f(x) ²
33	1089	10	330	10890
34	1156	5	170	5780
35	1225	5	175	6125
36	1296	3	108	3888
37	1369	2	74	2738
38	1444	1	38	1444
39	1521	1	39	1521
40	1600	1	40	1600
		$\Sigma f = 100$	$\Sigma f(x) = 2818$	$\Sigma f(x)^2 = 83258$

วิธีคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{มัธยฐานเลขคณิต } (\bar{X}) &= \frac{\Sigma f X}{N} \\ \Sigma f X &= 2818 \\ N &= 100 \\ \bar{X} &= \frac{2818}{100} \\ &= 28.18 \end{aligned}$$

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D = $\sqrt{\frac{\sum f X^2}{N} - \left(\frac{\sum f X}{N}\right)^2}$

$$\sum f X^2 = 83258$$

$$\sum f X = 2818$$

$$N = 100$$

$$S.D = \sqrt{\frac{83258}{100} - \left(\frac{2818}{100}\right)^2}$$

$$\sqrt{38.47}$$

$$S.D^2 = 38.47$$

ความเที่ยง

$$(\text{Reliability}) \quad Kr_{21} = \frac{K}{K-1} \cdot \left[1 - \frac{M(K-M)}{K\sigma^2} \right]$$

$$K = 40$$

$$M = 28.18$$

$$\sigma^2 = 38.47$$

$$Kr_{21} = \frac{40}{39} \cdot \left[\frac{1 - 28.18(40 - 28.18)}{40 \times 38.47} \right]$$

$$= 1.03 \times 0.78$$

$$= 0.8034$$

ตารางที่ 6 คะแนนทดสอบหลังจากการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง					กลุ่มควบคุม				
คะแนน	x^2	ความถี่ (f)	f(x)	f(x) ²	คะแนน	x^2	ความถี่ (f)	f(x)	f(x) ²
38	1444	1	38	1444	36	1296	1	36	1296
36	1296	2	72	2592	34	1156	1	34	1156
34	1156	2	68	2312	33	1089	2	66	2178
33	1089	3	99	3267	32	1024	1	32	1024
32	1024	2	64	2048	31	961	1	31	1922
31	961	2	62	1922	30	900	4	120	3600
30	900	1	30	900	28	784	3	84	2352
29	841	1	29	841	27	729	1	27	729
28	784	5	140	3920	26	676	3	78	2028
27	729	1	27	729	25	625	2	50	1250
26	676	2	52	1352	24	576	1	24	576
25	625	2	50	1250	21	441	2	42	882
24	576	1	24	576	20	400	1	20	400
23	529	1	23	529	18	324	2	36	648
22	484	1	22	484	17	289	1	17	289
21	441	1	21	441	16	256	1	16	256
20	400	1	20	400	15	225	1	15	225
18	324	1	18	324	14	196	2	28	392
17	289	1	17	289	13	169	1	13	169
13	169	1	13	169	12	144	1	12	144
		$\Sigma f = 32$	$\Sigma f(x) = 889$	$\Sigma f(x)^2 = 25789$			$\Sigma f = 32$	$\Sigma f(x) = 781$	$\Sigma f(x)^2 = 21516$

$$\bar{x}_1 = 27.78$$

$$\bar{x}_2 = 24.41$$

การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

$$s^2 = \frac{n_1 S_1^2 + n_2 S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$S_1 = 5.85$$

$$S_2 = 9.35$$

$$n_1 = 32$$

$$n_2 = 32$$

$$\text{แทนค่า } s^2 = \frac{32 \times 34.22 + 32 \times 76.53}{32 + 32 - 2}$$

$$= 57.61$$

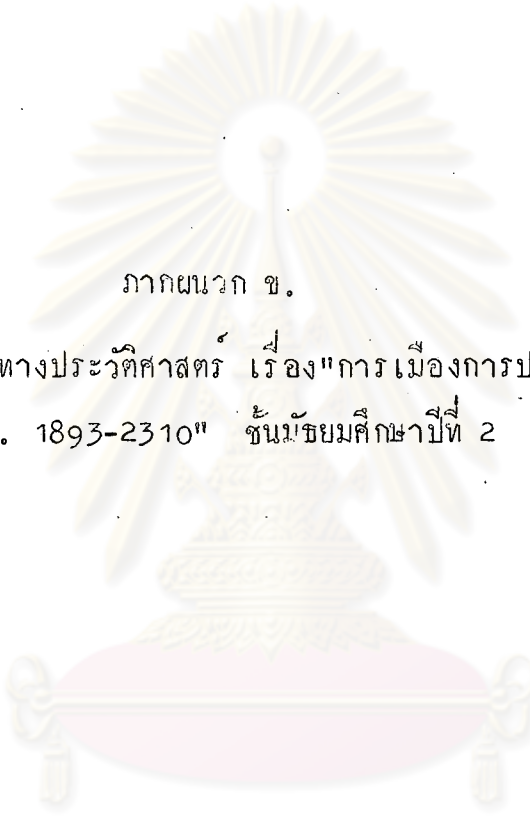
$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s \sqrt{\frac{n_1 n_2}{n_1 + n_2}}}$$

$$\bar{x}_1 = 27.78$$

$$\bar{x}_2 = 24.41$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } t &= \frac{27.78 - 24.41}{\sqrt{62.76}} \sqrt{\frac{32 \times 32}{32 + 32}} \\ &= 1.783 \end{aligned}$$

จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05, df (32 + 32 - 2) = 62, $t = 2.00$
 t ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า t จากตาราง (1.783 < 2.00)

ภาคผนวก ข.

บันทึกการสอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง "การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
พ.ศ. 1893-2310" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสอน

เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา พ.ศ. 1893-2310 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 (ม.2) จำนวน 13 ...

วิธีการทางประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนจะสามารถ

1. เปรียบเทียบลักษณะทางปกครองสมัยอยุธยาพร้อมทั้งข้อแตกต่างของการปกครองอยุธยาทั้งสามสมัยได้
2. อภิปรายคุณประโยชน์ของการปกครองสมัยอยุธยาได้
3. ใ้เหตุผลได้ว่ากรุงศรีอยุธยามีทำเลที่ตั้งเหมาะสมที่จะเป็นราชธานี
4. ระบุบทบาทและสถานะของพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาและวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำที่ดีได้
5. วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่กรุงศรีอยุธยาต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองได้
6. ประเมินข้อดีและข้อบกพร่องในด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชในสมัยอยุธยาเป็นราชธานีได้
7. เปรียบเทียบหลักของการปกครองสมัยสุโขทัยกับสมัยอยุธยาได้อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อตั้งและพิสูจน์สมมติฐาน

1. ตั้งข้อสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะการปกครองสมัยอยุธยาและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง
2. รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองสมัยอยุธยาได้
3. วิเคราะห์และประเมินผลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองสมัยอยุธยาได้

4. สรุปแนวคิดจากข้อเท็จจริงในเรื่องการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา จากที่คนควาได้

5. นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการเขียนรายงาน การรายงานและแสดงแผนภูมิ
เนื้อเรื่อง

1. ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

1.1 ลักษณะของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชสมัยอยุธยา เป็นการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

1.2 วิถีดำเนินกรปกครอง เป็นการปกครองที่รวมอำนาจการปกครองไว้ที่ส่วนกลางคือราชธานี หัวเมืองต่าง ๆ มีอำนาจลดลงและต้องขึ้นตรงกับกรุงศรีอยุธยา

2. การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

2.1 สภาพทำเลที่ตั้งกรุงศรีอยุธยา ชัยภูมิของกรุงศรีอยุธยาเหมาะแก่การเป็นราชธานีทั้งในด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์และการเมือง ดังนี้

2.1.1 เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร พื้นที่ดินเหมาะแก่การเกษตร

2.1.2 เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำและพาณิชย์กรรม เพราะเป็นที่รวมของลำน้ำสายสำคัญสามสายคือ แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำเจ้าพระยา

2.1.3 มีลำน้ำเป็นกำแพงธรรมชาติสำหรับป้องกันข้าศึก

2.1.4 บริเวณรอบกรุงศรีอยุธยาเป็นที่ราบลุ่ม เมื่อฤดูน้ำหลาก ข้าศึกตั้งทัพไม่สะดวก มีชัยภูมิทางยุทธศาสตร์ดี

2.1.5 เป็นศูนย์กลางการคมนาคมกับหัวเมืองทั้งปวง

2.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเมืองอูทอง นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีมีความคิดเกี่ยวกับเรื่องเมืองอูทองแตกต่างกันไป แต่ก็ยังสรุปไม่ได้ว่าเมืองอูทองคือเมืองใด

2.3 พระราชประวัติพระเจ้าอู่ทอง พระราชประวัติของพระองค์ไม่มี
ผู้ใดทราบแน่ชัด

3. การที่กรุงศรีอยุธยาเกิดการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เพราะ ประ
ยุทวิธิการปกครองของอาณาจักรสุโขทัยกับขอมมาปรับปรุงให้

4. วิวัฒนาการของรูปแบบการปกครองของกรุงศรีอยุธยา

4.1 สมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. 1893-2310) สมัยสมเด็จพระรามา
ธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ปกครองแบบจตุสดมภ์

4.2 สมัยการปรับปรุงการปกครองครั้งใหญ่ (พ.ศ. 1991-2031)
สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ มีลักษณะเด่นคือ

รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางคือราชธานี

แยกทหารและพลเรือนออกจากกัน

เป็นการปกครองที่ใช้กันมาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถยังได้ทรงตรากฎหมาย
ขึ้นหลายฉบับ ที่สำคัญคือพระราชกำหนดศักดิ์นา เพื่อกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชา
ราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน

4.3 สมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. 2031-2310) สมเด็จพระรามาธิบดี
ที่ 2 มีการตั้งกรมสุรัสวดีขึ้นเพื่อเตรียมคนไปเป็นทหาร ลดอำนาจสมุหนายกให้น้อยลง

5. ข้อดีของการปกครองสมัยอยุธยา

5.1 ทางด้านการปกครอง

5.1.1 การปกครองเป็นไปโดยความรวดเร็ว

5.1.2 ประชาชนอยู่ในระเบียบวินัย

5.2 ทางด้านสังคม พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน
ประชาชนมีความรักใคร่สามัคคีกัน ระบบการแข่งขันทางสังคมไม่แน่นอนตายตัว

5.3 ทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลผูกขาดการค้าขาย ทำให้ชาวยุโรป
เต็มเม็ดเต็มหน่วย ฐานะของประเทศดีขึ้น

6. ขอบกพรองของการปกครองสมัยอยุธยา

6.1 ทางดานการปกครอง

6.1.1 พระมหากษัตริย์พระองค์เดียวไม่สามารถสอดส่องดูแล

ทั่วถึง

6.1.2 ระบบการปกครองทำให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยขาดการ
 ตัดสินใจ อำนาจไปรวมอยู่กับคนบางคนหรือบางกลุ่ม

6.2 ทางดานสังคม เกิดระบบการแบ่งชั้นทางสังคม มีนายกับมาว
 เจากับชา

6.3 ทางดานเศรษฐกิจ ประชาชนสนใจทางด้านเกษตรกรรมมากกว่า
 การค้า การค้ากับต่างประเทศต้องผ่านพระคลังสินค้า

7. เปรียบเทียบการปกครองสมัยอยุธยากับการปกครองสมัยสุโขทัย

7.1 ทางดานการปกครอง

สมัยสุโขทัย เป็นการปกครองแบบบิดาปกครองบุตร เป็นการ
 ปกครองแบบกระจายอำนาจ เป็นการปกครองที่
 คล้ายกับการปกครองแบบประชาธิปไตย

สมัยอยุธยา เป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช
 เป็นการปกครองแบบรวมอำนาจ

7.2 ทางดานเศรษฐกิจ

สมัยสุโขทัย เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการเกษตร ประชาชนค้าขายอย่าง
 เสรี การค้าขายกับต่างประเทศมีน้อย

สมัยอยุธยา เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการค้าขาย รายได้ส่วนใหญ่
 ได้จากการค้าขายกับต่างประเทศ

7.3 ทางดานสังคม

สมัยสุโขทัย ประชาชนมีความเสมอภาคกันในด้านการค้าในชีวิต
 การแบ่งชั้นทางสังคม เห็นได้ไม่ชัด

สมัยอยุธยา มีการแบ่งชั้นทางสังคมเด่นชัด

มโนทัศน์

1. การปกครองสมัยอยุธยาเป็นการปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์
2. การตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเป็นการตั้งตัวท่ามกลางศัตรูรอบด้าน การปกครองมีอำนาจสิทธิ์ขาดที่ผู้นำจึงจะเหมาะสม
3. ลักษณะการปกครองของกรุงศรีอยุธยาที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เพราะสภาพภูมิศาสตร์เอื้อต่อการที่จะใช้ เป็นศูนย์กลางการปกครอง เศรษฐกิจและพุทธ ศาสตร์ ในสมัย พ.ศ. 1893-2310
4. ระบบการปกครองแต่ละแบบที่เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองในระยะเวลา นั้น ๆ และสามารถสร้างระบบความเจริญของบ้านเมืองได้นั้นว่าเป็นระบบการปกครองที่ดี
5. ในระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ผู้นำที่มีความสามารถในการ ปกครองและความเข้มแข็งในการทหารเป็นสิ่งสำคัญ
6. การตรากฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปกครองระบอบสมบูรณา ญาสิทธิราชขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้นำมากกว่าการคำนึงถึงความต้องการของประชาชน
7. การปกครองประเทศระบอบใดก็ตาม จำต้องมีกฎหมายไว้เป็นหลักเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
8. การปกครองจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อผูถูกปกครองรู้สึกดีที่หน้าที่ของตนในขอบ เขตของกฎหมาย
9. ระบบการปกครองแบบใดก็ตามอาจจะมีประสิทธิภาพในการปกครองชั่ว ระยะเวลาหนึ่ง ถ้าไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจะเกิดข้อบกพร่องอันจะนำไปสู่ผลเสีย ต่อการปกครองได้

กิจกรรม

1. ชื่อน้ำเต้าสุบตเวียน (1 คาบ)

ครูนำเต้าสุบตเวียนโดยการตั้งคำถามมีดังนี้

ครูถาม นักเรียนคิดว่าระบบการปกครองระบอบใดเหมาะสมกับประเทศไทยในปัจจุบันมากที่สุด

นักเรียนอภิปราย

ครูช่วยสรุป ไม่มีการปกครองระบอบใดที่เหมาะสมที่สุด ระบบการปกครองที่จะต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและระยะเวลาด้วย

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน (2 คาบ)

ครูถามคำถามเพื่อให้นักเรียนช่วยกันตั้งสมมติฐาน ครูเขียนคำถามบนกระดาน

1. นักเรียนมีความเห็นว่าการปกครองสมัยอยุธยาเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด
2. เพราะเหตุใดสภาพทางภูมิศาสตร์จึงมีบทบาทต่อการตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็น

ราชธานี

3. ทำไมอยุธยาจึงต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการปกครองในแต่ละสมัย
4. อะไรเป็นสาเหตุที่ประเทศไทยต้องปรับปรุงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยดังเช่นในปัจจุบัน

ครูให้นักเรียนตั้งข้อสมมติฐาน เพื่ออธิบายถึงปัญหาทั้ง 4 ข้อโดยให้ตั้งข้อสมมติฐานทีละข้อ ครูเขียนลงบนกระดานพร้อมกันให้นักเรียนจดลงสมุดของตน

คำถามที่ 1

นักเรียนมีความเห็นว่าการปกครองสมัยอยุธยาเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด

บันทึกค้น

การปกครองสมัยอยุธยาเป็นการปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดขึ้นอยู่กับ

พระมหากษัตริย์

การตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเป็นการตั้งตัวท่ามกลางศัตรูรอบด้าน การปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดที่ผู้นำจึงจะเหมาะสม

ในระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ผู้นำต้องมีความสามารถในด้าน การปกครองและความเข้มแข็งในการทหารควบคู่กันไป

สมมติฐาน (ที่คาดหวังว่านักวิจัยจะช่วยกันตั้งขึ้นโดยครู เป็นผู้ถามนำและสรุปแก้ไข)

1. ถ้าอยุธยาปกครองโดยการรับฟังเสียงจากประชาชน การปกครองกับอุปสรรคและความลาซา
2. ถ้าอยุธยาขาดผู้นำที่มีความสามารถและความเข้มแข็งในการทหาร การปกครองก็จะพบอุปสรรคและความยากลำบาก

คำถามที่ 2

เพราะเหตุใดสภาพทางภูมิศาสตร์จึงมีบทบาทต่อการตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
มโนทัศน์ ลักษณะการปกครองของกรุงศรีอยุธยาที่ปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เพราะสภาพภูมิศาสตร์ เอื้อต่อการที่จะใช้ เป็นศูนย์กลางการปกครอง เศรษฐกิจ
ใน พ.ศ. 1893 - 2310

สมมติฐาน

1. ถ้าอยุธยาไม่เป็นแหล่งสมบูรณาญาสิทธิราช พระเจ้าอู่ทองก็คงจะไม่อพยพมาจากเมืองเดิม
2. อยุธยามีที่ตั้งล้อมรอบด้วยแม่น้ำ 3 ด้าน ทำให้เหมาะสมในด้านความมั่นคงปลอดภัยของประเทศและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พระเจ้าอู่ทองจึงเลือกเมืองนี้เป็นราชธานีแทนที่จะมาตั้งที่เมืองอู่ทอง

คำถามที่ 3

ทำไมอยุธยาจึงต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการปกครองในแต่ละสมัย

มโนทัศน์

การปกครองประเทศไม่ว่าในระบบใด จำต้องมีกฎหมายไว้เป็นหลักเพื่อความ
เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

การตรากฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้นำมากกว่าการคำนึงถึงความต้องการของประชาชน ระบบการปกครองแต่ละแบบถ้าหากเหมาะสมกับสภาพของบ้านเมืองในระยะนั้น และสามารถสร้างระบบความเจริญของบ้านเมืองได้นั้นว่าเป็นระบบการปกครองที่ดี

สมมติฐาน

1. ถาหากอยุธยาไม่มีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน แนวคิดในการปรับปรุงการปกครองประเทศก็จะไม่เกิดขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงแย่งชิงราชสมบัติของกรุงศรีอยุธยา ทำให้พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพยายามปรับปรุงการปกครอง
3. การที่อยุธยาปรับปรุงการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองในแต่ละสมัยของอยุธยา ทำให้การเมืองและการปกครองของอยุธยาอยู่ในสภาพที่มั่นคงมากยิ่งขึ้น

คำถามที่ 4

อะไร เป็นสาเหตุที่ประเทศไทยปรับปรุงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยในปัจจุบัน

มโนทัศน์

การปกครองประเทศระบอบใดก็ตามอาจจะมีประสิทธิภาพในการปกครองชั่วระยะเวลาหนึ่ง ถ้าไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจะเกิดข้อบกพร่อง อันจะนำไปสู่ผลเสียของการปกครองได้

การปกครองจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อผู้ถูกปกครองใช้สิทธิหน้าที่ของตน เหนอบเขตของกฎหมาย

สมมติฐาน

1. ถาการปกครองสมัยสุโขทัยเหมาะสมกับสภาพการณบ้านเมืองในสมัยอยุธยา การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชก็งไม่เกิดขึ้น
 - a. กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีที่เพิ่งสร้าง ผู้นำจึงต้องพยายามปรับปรุงโครงสร้างของระบบการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพการณของบ้านเมือง ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของราชบัลลังก์และราชธานี

ขั้นที่ 3 การแสวงหาความรู้โดยการรวบรวมหลักฐาน (2 คาบ)

ครูถาม เพื่อยืนยันข้อสมมติฐานที่นักเรียนช่วยกันตั้งขึ้น จำเป็นต้องสืบเสาะ
ข้อมูลที่เชื่อถือได้ นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร
นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งได้แก่

1. พงศาวดารอยุธยา จดหมายเหตุ
2. หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อยุธยา
3. แบบเรียนสังคมศึกษา
4. บทความจากวารสาร หนังสือพิมพ์

ครูถาม จากข้อมูลที่นักเรียนบอกมานี้ ข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือได้มากกว่า ข้อมูล
ใดที่ผู้เขียนได้ประสบกับเหตุการณ์นั้นหรืออยู่ร่วมสมัยกับเหตุการณ์นั้น

นักเรียนตอบ พงศาวดารสมัยอยุธยาฉบับต่าง ๆ จดหมายเหตุคำให้การชาวกรุง
เก่า คำให้การชุดหลวงหวาด

ครูช่วยนักเรียนสรุปความหมายของหลักฐานชั้นหนึ่งพร้อมทั้งยกตัวอย่าง

ครูถาม จากข้อมูลที่นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างมาแล้ว มีข้อมูลใดบ้างที่ผู้เขียน
ได้เรียบเรียงขึ้นภายหลัง

นักเรียนตอบ หนังสือประวัติศาสตร์ที่ผู้เขียนเป็นนักวิชาการหรือนักประวัติศาสตร์
และเขียนขึ้นภายหลัง แบบเรียนสังคมศึกษาวิชาประวัติศาสตร์
บทความจากวารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

ครูช่วยนักเรียนสรุปความหมายของหลักฐานชั้นที่สองและให้นักเรียนยกตัวอย่าง

ครูให้รายชื่อหนังสือที่นักเรียนจะต้องใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้และให้นักเรียนไปสำรวจใน

ห้องสมุด

เกรียงศักดิ์ พิศนาคะ ไทย 5 ยุค พระนคร : ป.พิศนาคะการพิมพ์ 2512

ขจร สุขพานิช ข้อมูลจากอดีต พระนคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย 2518

คำให้การชาวกรุงเก่า: คลังวิทยา 2515

- คลอริช เวลร์ การปกครองและการบริหารของไทย กาญจน์ สมเกียรติกุล
 และยุพา ชุมจันทร์(แปล) โครงการตำรา สมาคมสังคมศาสตร์
 2519 จดหมายเหตุความทรงจำและพระราชวิจารณ์ พิมพ์ใน
 งานพระราชทานเพลิงศพ, พระเจ้าบรมวงศ์กรมหลวงทิพยรัตน
 ศิริภูกุลินี 2501
- ศรี อมาตยกุล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิง
 พ.อ.ชุนเนื่องศโรภาส พระนคร, 2516
- ถนอม อานามวัฒน์ ประวัติศาสตร์ไทยยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสิ้นอยุธยา
 กรุงเทพมหานคร : แสงรุ่งการพิมพ์ 2522
- ปราโมช ทักษนาสุวรรณ โฉมหน้ากรุงศรีอยุธยา: กรุงเทพฯ : บำรุงบุญกุลกิจ, 2522
 รองศยามานนท์ คำเนิร เลขกุลและวิลาสวงค์ นพรัตน์ ประวัติศาสตร์ไทย สมัยกรุงศรี
 อยุธยา (ฉบับกรมการชำระประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง) 2516
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ แบบเรียนประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 พิมพ์ครั้งที่ 15 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา 2521
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ ประวัติศาสตร์สำหรับรายวิชา ส.421 พิมพ์ครั้งที่ 1
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา 2520
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ เพื่อนบ้านของเรา พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์คุรุสภา 2522
- วิจิตร สิ้นศิริ ประวัติศาสตร์ไทย ส.421 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
 2621
- วิลาสวงค์ พงศะบุตร แบบเรียนสังคมศึกษา ส.421, ส.422 ประวัติศาสตร์ไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช 2521

ครูถาม นักเรียนได้เสนอแนะวิธีการคนควาข้อมูลจากปัญหาทั้ง 4 ข้อ มาหลายวิธี และเป็นข้อเสนอที่ดีทั้งนั้น แต่อย่าลืมว่าเรามีปัญหาอยู่ 4 ข้อ และนักเรียนได้ช่วยกันตั้งข้อสมมติฐานไว้สำหรับทดสอบด้วย นักเรียนไม่สามารถจะคนควาทุกเรื่องได้ครบในเวลาอันจำกัด งานบางอย่างทำคนเดียวได้แต่งานบางอย่างนักเรียนต้องอาศัยเพื่อนช่วยพิจารณาด้วย ดังนั้นนักเรียนควรจะทำอย่างไร

ครูให้นักเรียนเสนอวิธีการทำรายงาน นักเรียนเสนอว่าให้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 7-8 คน เพื่อคนควาหาคำตอบจากข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ ใ้เวลานักเรียนคนควาประมาณ 4 คาบ ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มจัดเป็นนิทรรศการประกอบรายงาน ในระหว่างที่นักเรียนคนควานั้นครูอาจให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ติดตามผลงานของนักเรียนโดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำวิธีการรายงานระหว่างที่นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อวางแผนร่วมกันว่าจะออกมารายงานในลักษณะใด ครูแนะนำว่านักเรียนควรจะคนควานอกเวลาเรียนด้วย

กลุ่มที่ 1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่ม
คำถาม นักเรียนมีความเห็นว่าการปกครองสมัยอยุธยาเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

กิจกรรม

กลุ่มที่ 1 ทำแผนที่อาณาจักรอยุธยา

กลุ่มที่ 2 ทำแผนภูมิการปกครองแบบรวมอำนาจและลำดับราชวงศ์ที่ปกครองกรุงศรีอยุธยา

กลุ่มที่ 3 คนควาจากหนังสือประวัติศาสตร์และแบบเรียนสังคมศึกษา ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ อธิบายลักษณะความหมายของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช

กลุ่มที่ 4 คนควาเกี่ยวกับลักษณะการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา การเปลี่ยนราชวงศ์ เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวกับการปกครอง

กลุ่มที่ 2 ครูเม่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม

คำถาม เพราะเหตุใดสภาพทางภูมิศาสตร์จึงมีบทบาทต่อการตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

กิจกรรม

กลุ่มที่ 1 ทำแผนที่อยุธยาแสดงสภาพภูมิศาสตร์ แม่น้ำทั้งสามสาย

กลุ่มที่ 2 ทำแผนผังอยุธยาแสดงที่ตั้งสถานที่สำคัญ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีสรรเพชญ์ บึงพระราม ที่พำนักชาวต่างประเทศ ฯลฯ

กลุ่มที่ 3 ค้นคว้าเกี่ยวกับการเริ่มสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ประวัติ

ความเป็นมาของกรุงศรีอยุธยา สภาพที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยา

กลุ่มที่ 4 ค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติเรื่อง เมืองอุทองและพระเจ้าอุทอง

กลุ่มที่ 3 ครูเม่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม

คำถาม ทำไมอยุธยาจึงต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการปกครองในแต่ละสมัย

กิจกรรม

กลุ่มที่ 1 ทำแผนภูมิการปกครองแบบจตุสดมภ์ในสมัยพระรามาธิบดีที่ 1 (อุทอง) ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กลุ่มที่ 2 ทำแผนภูมิการปกครองในสมัยสมเด็จพระไตรโลกนาถทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กลุ่มที่ 3 ค้นคว้ากฎหมายต่าง ๆ ที่ตราขึ้นในสมัยอยุธยา เช่น พระราชกำหนดศักดิ์ดินนา กฎหมายและการศาลในสมัยพระรามาธิบดีที่ 1 (อุทอง) และสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

กลุ่มที่ 4 ค้นคว้าวิวัฒนาการทางการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชทั้ง 3 สมัย คือสมัยพระรามาธิบดีที่ 1 (อุทอง) สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และสมัยพระรามาธิบดีที่ 2

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นข้อมูลที่ใหม่ที่สุกยอมใกล้เคียงที่สุด

เมื่อครูและนักเรียนได้อภิปรายร่วมกันหน้าชั้นแล้ว นักเรียนทั้งชั้นก็รวมอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนั้นว่าน่าเชื่อถือเพียงใด โดยครูอาจารย์ตั้งคำถามต่อไปนี้

นักเรียนใดคนควาข้อมูลจากหนังสือหลาย ๆ เล่มหรือไม่
ข้อมูลที่นักเรียนได้รับมานั้นสรุปตรงกันหรือขัดแย้งกันหรือไม่อย่างไร
นักเรียนทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลที่ไคมานั้น น่าเชื่อถือได้เพียงไร
สมาชิกในกลุ่มได้มีการปรึกษาหารือกันถึงข้อมูลที่คนใดหรือไม่

ชั้นที่ 5 และ 6 ทำพร้อมกันไปทีละปัญหา

ชั้นที่ 5 ชั้นที่ความและสิ่งวิเคราะห์ (กลุ่มละ 1 คาบ)

ครูให้นักเรียนทั้ง 1 กลุ่ม พิจารณาสมมุติฐานที่ตั้งไว้แล้วว่าข้อมูลที่หาได้สนับสนุนข้อสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ในชั้นนี้ นักเรียนจะค้นพบคำตอบที่ถูกต้องโดยการสรุปผลตามและสิ่งวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและแนวความคิดเข้าด้วยกันโดยครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลตามข้อมูลที่ไคจากการคนควา

ปัญหาที่ 1 นักเรียนมีความเห็นว่าการปกครองสมัยอยุธยาเหมาะสมหรือไม่
เพราะเหตุไค

- ข้อสรุปที่ควาคว่าจะไค
- การปกครองสมัยอยุธยาเป็นการปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์
 - ในระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ผู้นำต้องมีความสามารถในด้านการปกครองและความเข้มแข็งในการทหารควบคู่กันไป
 - การตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเป็นการตั้งตัวท่ามกลางศัตรูรอบด้าน การปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดที่ผู้นำจึงเหมาะสม

ปัญหาที่ 2 เพราะเหตุไคสภาพภูมิศาสตร์จึงมีบทบาทต่อการตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ข้อสรุปที่คาดว่าจะได้ - ลักษณะการปกครองของกรุงศรีอยุธยาที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเพราะสภาพภูมิศาสตร์เอื้อต่อการที่จะใช้เป็นศูนย์กลางปกครอง เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ในสมัย พ.ศ. 1893 - 2310

ปัญหาที่ 3 ทำไมอยุธยาจึงต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการปกครองในแต่ละสมัย

ข้อสรุปที่คาดว่าจะได้

- การปกครองประเทศไทยในระบบใด จำต้องมีกฎหมายไว้เป็นหลักเพื่อความมั่นคงระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- การตรากฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้นำมากกว่าการคำนึงถึงความต้องการของประชาชน
- ระบบการปกครองแต่ละแบบถาหากเหมาะสมกับสภาพของบ้านเมืองในระยะเวลาหนึ่ง ๆ และสามารถสร้างระบบความเจริญของบ้านเมืองได้นับว่าเป็นระบบการปกครองที่ดี

ปัญหาที่ 4 อะไรเป็นสาเหตุที่ประเทศไทยปรับปรุงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยในปัจจุบัน

ข้อสรุปที่คาดว่าจะได้

- การปกครองจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อผู้ถูกปกครองใช้สิทธิหน้าที่ของตนในขอบเขตของกฎหมาย
- การปกครองประเทศระบอบใดก็ตามอาจจะมีประสิทธิภาพในการปกครองชั่วระยะเวลาหนึ่ง ถ้าไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจะเกิดข้อบกพร่องอันจะนำไปสู่ผลเสียต่อการปกครองได้

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอข้อมูล (กลุ่มละ 1 คาบ)

เมื่อนักเรียนได้ผลสรุปของข้อมูลแล้ว ในขั้นนี้เป็นการนำเสนอความรู้ และแนวความคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว นักเรียนได้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อมูลที่ใครคนควาและทำรายงานหน้าชั้น โดยใช้วิธีเขียนรายงาน การรายงาน และแสดงแผนที่ แผนภูมิ ดังนี้

กลุ่มที่ 1

แสดงแผนที่อาณาจักรอยุธยา แผนภูมิการปกครองแบบรวบอำนาจ (สังเณทร) ลำดับราชวงศ์ที่ปกครองกรุงศรีอยุธยา

รายงานลักษณะและความหมายของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชใน ประเทศไทย เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองและผู้นำของอยุธยา โดยใช้วิธีการอธิบายประกอบแผนภูมิ

กลุ่มที่ 2

แสดงแผนที่เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่สำคัญของกรุงศรีอยุธยา

รายงานเกี่ยวกับเรื่องเมืองอู่ทอง พระเจ้าอู่ทอง ข้อคิดเห็นของนักประวัติศาสตร์ และการตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

กลุ่มที่ 3

แสดงแผนภูมิการปกครองสมัยพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) แผนภูมิการปกครองสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

รายงานลำดับวิวัฒนาการทางการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช และกฎหมายที่ได้ตราออกใช้

กลุ่มที่ 4

วิเคราะห์ถึงข้อดีของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช สมัยอยุธยาและ
ข้อบกพร่องของการปกครองสมัยอยุธยา

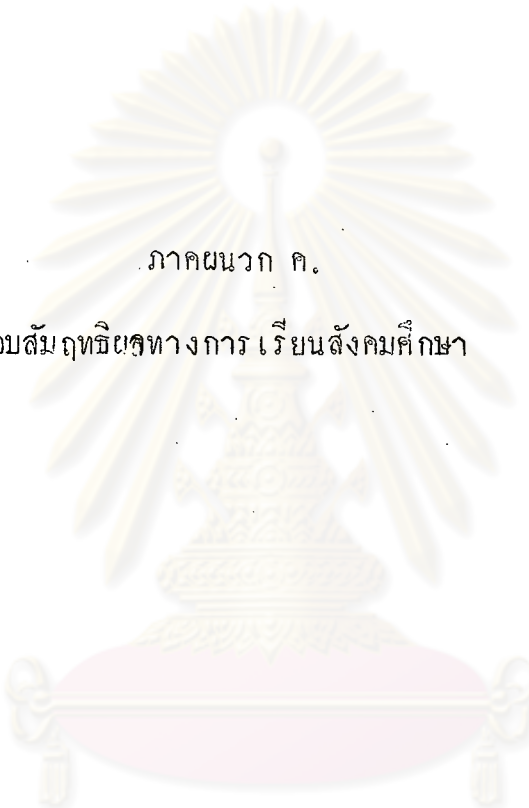
เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างทางการปกครองของกรุงศรีอยุธยากับกรุง
สุโขทัย ในด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม

ชั้นที่ 7 ชั้นวัดผลและประเมินผล (1 คาบ)

ให้นักเรียนทำข้อทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผลในการเรียน 40 ข้อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

แบบสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสังคมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษา

เรื่อง การ เมืองการปกครองสมัยอยุธยา พ.ศ. 1893-2310

- คำชี้แจง
1. ข้อสอบฉบับนี้เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ
 2. ข้อสอบแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ
 3. ห้ามขีด เขียนข้อความหรือเครื่องหมายใด ๆ ลงบนแบบทดสอบ

คำสั่ง จงเขียนเครื่องหมาย X บนตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดานคำตอบ

1. ชื่อแม่น้ำใดที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในจังหวัดอยุธยา
 - ก. แม่น้ำป่าสัก
 - ข. แม่น้ำลพบุรี
 - ค. แม่น้ำสิงห์บุรี
 - ง. แม่น้ำเจ้าพระยา
2. เหตุใดเมืองหลวงหรือเมืองสำคัญของประเทศจึงมักตั้งอยู่ริมแม่น้ำหรือชายทะเล
 - ก. เพื่อสะดวกในการอพยพหนีข้าศึก
 - ข. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แกกองทัพเรือ
 - ค. เป็นเส้นทางคมนาคมและแหล่งเสบียงอาหาร
 - ง. มีสภาพภูมิอากาศดี ไม่หนาวไม่ร้อนเกินไป
3. เมืองใดที่มีผู้สันนิษฐานว่าเป็นเมืองเดียวกับ เมืองอูทอง
 - ก. กาญจนบุรี
 - ข. สุพรรณบุรี
 - ค. เพชรบุรี
 - ง. เพชรบูรณ์

4. ลักษณะการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นการปกครองที่มีลักษณะอย่างไร

- ก. การกระจายอำนาจ
- ข. การรวมอำนาจ
- ค. การขยายอำนาจ
- ง. การแบ่งอำนาจ

5. "สมบูรณาญาสิทธิราช" มีความหมายอย่างไร

- ก. เป็นการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและทรงอยู่ภายใต้กฎหมาย
- ข. เป็นการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจสูงสุดด้วยพระองค์เอง
- ค. เป็นการปกครองที่บุคคลคณะเดียวกันมีอำนาจเด็ดขาด
- ง. เป็นการปกครองซึ่งประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกัน

6. กรุงศรีอยุธยาได้เลือกเอาวิธีการปกครองของอาณาจักรสุโขทัยและขอมมาปรับปรุงใช้ในสมัยใด

- ก. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)
- ข. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1
- ค. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา)
- ง. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3

7. พระราชพิธีใดที่ถือว่ามีความสำคัญและจัดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนรัชกาล

- ก. พระราชพิธีบรมราชาภิเษก
- ข. พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมรส
- ค. พระราชพิธีรัชดาภิเษก
- ง. พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา

8. กษัตริย์ไทยสมัยอยุธยาทรงอยู่ในฐานะ "ธรรมราชา" มีความหมายว่าอย่างไร
- ทรงเป็นศาสนูปถัมภก
 - ทรงยึดมั่นในพุทธศาสนาและไม่ใช้อำนาจในทางเค็ดรอนแก่ประชาชน
 - ทรงปกครองคณะสงฆ์ด้วย
 - ทรงปกครองทั้งศาสนาจักรและอาณาจักร
9. พระนามกษัตริย์ต่อไปนี้พระนามใดที่ไม่ได้อยู่ในราชวงศ์เดียวกัน
- สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
 - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2
 - สมเด็จพระชัยราชาธิราช
 - พระมหาธรรมราชา
10. พระนามพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยามักจะมีคำว่า "ราม" ประกอบอยู่ด้วยสืบเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลทางคานใด
- ศาสนา
 - วรรณคดี
 - ศิลปกรรม
 - การปกครอง
11. การปฏิรูปการปกครองครั้งสำคัญของอยุธยาเกิดขึ้นในรัชสมัยใด
- สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ
 - สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
 - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1
 - สมเด็จพระชัยราชาธิราช

12. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงได้รับการยกย่องในเรื่องใดมากที่สุด
- การปกครอง
 - นโยบายการทูต
 - การขยายอาณาเขต
 - การทำนุบำรุงศาสนา
13. การปกครองแบบ "จตุสดมภ์" เริ่มใช้ในสมัยใด
- สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1
 - สมเด็จพระราเมศวร
 - สมเด็จพระชัยราชาธิราช
 - สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
14. เหตุใดจึงมีการแยกการบริหารฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนออกจากกันในสมัยอยุธยาเป็นราชธานี
- เพื่อจัดระบบงานไม่ให้กาวกัยกัน
 - เพื่อจำกัดอำนาจทหารให้ลดลง
 - เพื่อช่วยจตุสดมภ์บริหารประเทศ
 - เพื่อเป็นกำลังในการปราบปรามข้าศึกอย่างแท้จริง
15. ข้อใดเป็นมรดกทางการปกครองซึ่งตกทอดจากสมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน
- คณะรัฐมนตรี
 - การกระจายอำนาจการปกครอง
 - การแยกหน่วยทหารออกจากพลเรือน
 - การปกครองที่พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุด

16. เสนาบดีจตุสดมภ์เปรียบได้กับตำแหน่งใดในปัจจุบัน
- ก. นายกรัฐมนตรี
 - ข. อธิบดีกรมต่าง ๆ
 - ค. ประธานรัฐสภา
 - ง. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ
17. ในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านพลเรือน ในสมัยอยุธยาใครที่ทำหน้าที่นี้
- ก. โภชาธิบดี
 - ข. สมุหนายก
 - ค. สมุหกลาโหม
 - ง. สมุหเทศาภิบาล
18. เสนาบดีกรมใดรับผิดชอบในการจัดงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมรส
- ก. การเมือง
 - ข. กรมวัง
 - ค. กรมคลัง
 - ง. กรมนา
19. ตำแหน่ง "อัครมหาเสนาบดี" ในสมัยอยุธยาเทียบได้กับตำแหน่งใดในปัจจุบัน
- ก. อธิบดี
 - ข. อธิการบดี
 - ค. รัฐมนตรี
 - ง. นายกรัฐมนตรี

20. ตำแหน่ง "ขุนเมือง" เทียบได้เท่ากับตำแหน่งใด
- ก. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
 - ข. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
 - ค. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
 - ง. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
21. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้โปรดให้เปลี่ยนชื่อตำแหน่งขุนคลังเป็นอะไร
- ก. พระนครบาล
 - ข. พระสมุหนายก
 - ค. พระโกษาธิบดี
 - ง. พระธรรมาธิบดี
22. กระทรวงใดต่อไปนี้ไม่มีหน้าที่เหมือนกับแผนกหนึ่งของจตุสดมภ์
- ก. กระทรวงเกษตร
 - ข. กระทรวงคมนาคม
 - ค. กระทรวงสาธารณสุข
 - ง. กระทรวงศึกษาธิการ
23. เมืองลูกหลวงหมายถึงเมืองที่มีลักษณะอย่างไร
- ก. เมืองสำคัญที่ส่งโอรสไปปกครอง
 - ข. เมืองที่ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการ
 - ค. เมืองหน้าด่านชั้นในป้องกันราชธานี
 - ง. เมืองที่ต้องส่งส่วยเมื่อเกิดศึก

24. เมืองประเทศราชหมายถึงเมืองชนิดใด
- เมืองที่ไม่มีความสำคัญ
 - เมืองที่ปกครองโดยเจ้านายในราชวงศ์
 - เมืองที่ปกครองโดยเจ้าผู้ครองเมืองนั้น ๆ
 - เมืองสำคัญที่เป็นเมืองหน้าด่านชั้นใน
25. การจัดให้มีการปกครองระดับหัวเมืองชั้นในเพื่อบู่มุงประโยชน์ทางด้านใด
- ด้านทหาร
 - ปกครองใกล้ชิด
 - สะสมกำลังทหาร
 - ขยายอำนาจเมืองหลวงให้มากขึ้น
26. ตำแหน่ง "ผู้รั้ง" เริ่มมีขึ้นในสมัยใด
- สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)
 - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2
 - สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
 - สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
27. พระราชกำหนดศักดินาเริ่มขึ้นในสมัยใด
- สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)
 - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2
 - สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
 - สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
28. การกำหนดศักดินามีผลที่สุดในด้านใด
- แบ่งที่ดินได้ทั่วถึง
 - ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ
 - ป้องกันการรบกวนของสมกำลังบุคคล
 - การเก็บภาษีสะดวกและได้ผลเต็มที่

29. ทำไมทุกระบบสังคมจึงต้องมีการออกกฎหมายไว้ใช้

- ก. เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- ข. เพื่อเป็นแนวทางลงโทษคนผิด
- ค. เพื่อให้ทุกคนเคารพพุดาการ
- ง. เพื่อเป็นหลักในการบริหารบ้านเมือง

30. ระบบการศึกษาในสมัยอยุธยาได้แบบอย่างมาจากชาติใด

- ก. โรมัน
- ข. อียิปต์
- ค. อินเดีย
- ง. จีน

31. คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ใช้เป็นหลักในการบัญญัติสิ่งใด

- ก. กฎหมาย
- ข. ศักดินา
- ค. กฎมณเฑียรบาล
- ง. บรรดาศักดิ์

32. การกำหนดฐานะของขุนนางปรากฏในหลักฐานใด

- ก. พระราชกำหนด
- ข. ทำเนียบศักดินา
- ค. กฎหมายตราสามดวง
- ง. กฎมณเฑียรบาล

33. กรมสุรัสวดีมีหน้าที่สำคัญอย่างไร

- ก. ขึ้นทะเบียนทหาร
- ข. ตระเวนชายแดน
- ค. คัดเลือกดีความ
- ง. สะสมเสบียงในการรบ

34. การตั้งบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีประโยชน์ในเรื่องใดมากที่สุด
- การแข่งขันกันทำความดี
 - การก่อให้เกิดความสามัคคี
 - การบังคับบัญชาตามลำดับชั้น
 - การแบ่งแยกอำนาจหน้าที่การปฏิบัติงาน
35. ผู้รับผิดชอบฝ่ายทหารมีบรรดาศักดิ์อะไร
- เจ้าพระยามหาราช
 - เจ้าพระยาโกษาธิบดี
 - เจ้าพระยาโกษาธิบดี
 - เจ้าพระยาพระคลัง
36. กฎระเบียบราชการที่สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีใจความส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องใด
- ตำแหน่งราชการ
 - การตัดสินใจคดีความ
 - ระเบียบพิธีในราชสำนัก
 - ระเบียบพิธีของทหารในกองทัพ
37. ผลดีของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชสมัยอยุธยาคืออะไร
- ไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง
 - ข้าราชการทำงานอย่างขยันขันแข็ง
 - การปกครองดำเนินไปด้วยความรวดเร็วเสียค่าใช้จ่ายน้อย
 - พระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวก็สามารถดูแลได้ทั่วถึง เนื่องจากมีพระราชอำนาจเด็ดขาด

38. ผลของการผูกขาดการค้าสมัยอยุธยาคืออะไร
- ประชาชนทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
 - ข้าราชการส่วนใหญ่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
 - พระคลังสินค้าทำให้ประชาชนขาดความกระตือรือร้นในการค้าขาย
 - การค้าขายกับต่างประเทศเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากเนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก
39. "ทาส" เริ่มมีขึ้นอย่างแท้จริงในสมัยใด
- สุโขทัย
 - อยุธยา
 - ธนบุรี
 - รัตนโกสินทร์
40. การปกครองระบอบใดในประเทศไทยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองน้อยที่สุด
- ปิตาธิปไตย
 - ชนรมาธิปไตย
 - ประชาธิปไตย
 - สมบูรณาญาสิทธิราช

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

บันทึกการสอนแบบบรรยาย เรื่อง "การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
พ.ศ. 1893-2310" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสอนประจำวัน แบบบรรยาย

วิชาสังคมศึกษา เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา พ.ศ. 1873-2310 ชั้น ม. 2

ครั้งที่ 1 (1 คาบ) เรื่อง ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
เมื่อเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนจะสามารถ อธิบายลักษณะและรูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาเป็นราชธานีได้ เปรียบเทียบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชกับระบอบประชาธิปไตยได้ อธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางในสมัยอยุธยาได้	<u>ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา</u> การปกครองสมัยอยุธยาเป็นการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจเป็นดินแดน เรียกว่าการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช (Absolute Monarchy) หมายถึงการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีสิทธิและอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดโดยไม่จำกัดทรงเป็นเจ้าของดินแดน คือเป็นเจ้าที่ดินใหญ่ที่สุด ทรงเป็นเจ้าของชีวิตของทุกคน และทรง	(1) ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนดูภาพประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย 6 ภาพ คือ ภาพพหุชนรามคำแหงประทับว่าราชการที่พระแท่นดงรัง ภาพพระเจ้าแผ่นดินออกว่าราชการในสมัยอยุธยา ภาพพระราชภารกิจของพระเจ้าอยู่ทองในการตรากฎหมาย ภาพพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันกำลังเปิดประชุมรัฐสภา	รูปภาพของศึกษาภัณฑ์	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันจะละเมิดมิได้ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจสูงสุด คือ อำนาจอธิปไตย ซึ่งได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและ อำนาจตุลาการด้วยพระองค์เอง แต่อาจทรงมอบให้ข้าราชการดำเนินการแทนพระองค์โดยพระราชานุมัติก็ได้ เช่นทรงมอบให้ศาลทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยอิสระ ถึงกระนั้น ก็ที่ พระมหากษัตริย์อาจทรงใช้พระราชอำนาจที่จะนำคดีนั้นขึ้นมาพิจารณาเสียเองก็ได้ แต่ตามปกติมิได้ทรงกระทำ การปกครองระบอบนี้มีพระมหากษัตริย์สืบสันตติวงศ์ต่อกันอย่างไม่สิ้นสุดตลอดชั่ววันรันคร โดยมี การสืบราชสมบัติตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ แม้มีการกระทำรัฐประหารซึ่งราช	6. ภาพการประชุมสภาในสมัยปัจจุบัน (2) ครูอธิบายประกอบการซักถามเกี่ยวกับรูปแบบของการปกครองสมัยอยุธยา (3) ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชกับระบอบประชาธิปไตยว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรโดยครูช่วยสรุปให้ บนกระดานดำ (4) ครูให้นักเรียนอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางในสมัยอยุธยา		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	สมบัติ ถาฝ่ายกระทำมีชัยชนะแล้วก็ สถาปนาราชวงศ์ขึ้นใหม่ขึ้นครองราช วงศ์ที่อุทพิพิต <u>การปกครองที่มีลักษณะคล้าย</u> <u>การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช</u> คือ 1. การปกครองที่มีบุคคลเดียว มีอำนาจเด็ดขาดที่เรียกว่าเผด็จการ 2. การปกครองซึ่งมีบุคคลคณะ เดียวกันมีอำนาจเด็ดขาด เช่น มี พรรคการเมืองพรรคเดียว ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็น วัฒนธรรมทางการเมืองการปกครอง ที่ยังรากในสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง เพราะเป็นที่ยอมรับนับถือใช้กันในสังคม ไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสมัย			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นระยะเวลาอันยาวนานถึงเกือบ 600 ปี การปกครองสมัยอยุธยาเป็นการปกครองที่รวมอำนาจการปกครองไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization) ซึ่งเรียกว่าสังเณฑ์ คือการสร้างให้เมืองราชธานีเป็นศูนย์กลางของอำนาจปกครองประเทศ ทำให้หัวเมืองต่างๆ มีอำนาจลดลงและต้องขึ้นตรงกับกรุงศรีอยุธยาราชธานี <u>การปกครองแบบสังเณฑ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่</u> 1. ส่วนกลาง มีหน้าที่บริหารงานตามราโชบายของกษัตริย์ 2. ส่วนภูมิภาค รับงานไปปฏิบัติตามที่ส่วนกลางสั่งออกไป ทำให้งานของประเทศมีการควบคุม			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	3. ส่วนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับส่วนภูมิภาค ทำให้มีการควบคุมงานเป็นชั้น ๆ เป็นระเบียบเรียบร้อยก่อให้เกิดผลดีแก่บ้านเมือง คือความเจริญในด้านต่างๆ เช่น การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม <u>แนวความคิดที่สำคัญ</u> การปกครองสมัยอยุธยาเป็นการปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์			

ครั้งที่ 2 (2 คาบ)

หัวข้อ การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
เมื่อเรียนบทเรียนนี้จบแล้ว นักเรียนสามารถ 1. อภิปรายความสำคัญของเมืองราชธานีได้ 2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกชัยภูมิเพื่อตั้งราชธานีได้ 3. อธิบายไควหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องเมืองเดิมของพระเจ้าอู่ทองยังไม่แน่นอน 4. อภิปรายความเหมาะสมในการเป็นราชธานีของกรุงศรีอยุธยาในด้านยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมือง	<u>การสถาปนากรุงศรีอยุธยา</u> ขณะที่พ่อขุนศรีธำมธรทิศทรงตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้นนั้น มีชาวไทยหลายพวกควยกันอพยพลงมาจากตอนใต้ของคาบสมุทรมอินโคจีน พวกที่มีกำลังเข้มแข็งก็ตั้งบ้านเรือนขึ้น พวกที่อ่อนแอไม่สามารถรวบรวมกันเป็นปึกแผ่นได้ก็เข้ามาอยู่ในความปกครองของชนเหล่าอื่นระหว่างระยะเวลานี้มีเจ้านายไทยองค์หนึ่งปรากฏพระนามตามที่เรียกกันเป็นสามัญว่า "พระเจ้าอู่ทอง" สามารถตั้งตนเป็นใหญ่ในบริเวณภาคกลางแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและสร้างราชธานีขึ้นที่กรุงศรีอยุธยา	1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนาเกี่ยวกับเมืองราชธานีของไทยในสมัยต่าง ๆ โดยใช้แผนที่ประกอบ 2. ครูซักถามถึงความสำคัญของเมืองราชธานีของไทยให้นักเรียนอภิปรายแล้วครูช่วยสรุปใหม่บนกระดานดำ 3. ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกชัยภูมิว่าทองคำนี้ถึงบทบาทและความสำคัญของราชธานีอย่างไรเพียงใด 4. ครูอธิบายประกอบการซักถามเกี่ยวกับเรื่องเมืองเดิมของพระเจ้าอู่ทองอันเป็นสาเหตุสืบเนื่องทำให้พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี	1. แผนที่เมืองหลวงในสมัยต่าง ๆ 2. แผนที่กรุงศรีอยุธยา	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<u>สภาพที่ตั้งกรุงศรีอยุธยา</u> ชัยภูมิของกรุงศรีอยุธยาเหมาะแก่การเป็นราชธานีทั้งในด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์และการเมือง ดังนี้คือ 1. เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร มีดินเหมาะแก่การเกษตรกรรม 2. เป็นที่รวมของลำน้ำสายสำคัญ 3 สายคือ แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำเจ้าพระยา จึงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำและพาณิชย์กรรม สามารถไปมาค้าขายกับหัวเมืองใกล้เคียงได้สบายและติดต่อกับพอลว ดูกค้าที่ไปมากับต่างประเทศได้สะดวก 3. ที่ตั้งเมืองมีลำน้ำล้อมอยู่เป็นคูเมืองไคแก	5. ครูแสดงแผนที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาและให้นักเรียนอภิปรายความเหมาะสมที่จะเป็นราชธานีในระยะเวลาเวลานั้น		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	ลำนำป่าสัก (ทางตะวันออก) ลำน้ำลพบุรี (ทางเหนือ) ลำน้ำเจ้าพระยา (ทางตะวันตกและทางใต้) จึงนับได้ว่ามีความเข้มแข็ง ธรรมชาติสำหรับป้องกันชาติศัตรูได้ เป็นอย่างดี 4. บริเวณรอบกรุงศรีอยุธยาเป็นที่ราบลุ่มเมื่อถึงฤดูน้ำหลากเจิ่งนอง ไปควยน้ำชาศึกษาไม่สามารถตั้งทัพ ได้สะดวกต้องล่าถอยกลับไป 5. เป็นปรกน้ำและประตูบานของ หัวเมืองทั้งปวง			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
5. วิเคราะห์ลักษณะการสร้างกรุงเทพฯเป็นราชธานีซึ่งเลียนแบบกรุงศรีอยุธยาแล้วครุรูปทบทวน	<u>พระเจ้าอู่ทองอพยพมาจากที่ไหน</u> นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเมืองเดิมของพระเจ้าอู่ทองเป็น 2 ทฤษฎีด้วยกันคือ 1. บางท่านกล่าวว่า พระเจ้าอู่ทองประทับอยู่ที่เมืองอโยธยามาแต่ก่อน และพระองค์ทรงอพยพไพรพลหนี อหิวาตกโรค ทวการอพยพข้ามฟากแม่น้ำ 2. บางท่านกล่าวว่า พระเจ้าอู่ทองคงทรงอพยพมาจากเมืองในแถบจังหวัดสุพรรณบุรีนั่นเอง ทั้งนี้เพราะคำว่าอู่ทอง-สุพรรณภูมิเป็นหลักฐานยืนยันว่าคงเป็นสถานที่แห่งเดียวกัน	6. ครูกล่าวถึงพระราชประวัติของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) กษัตริย์องค์แรกของกรุงศรีอยุธยาและทรงเป็นผู้สร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวง		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<u>ข้อคิดเห็นของนักประวัติศาสตร์</u> <u>และนักโบราณคดีเกี่ยวกับเรื่องเมือง</u> <u>เดิมของพระเจ้าอู่ทอง</u> นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีมีข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องเมืองเดิมของพระเจ้าอู่ทองแตกต่างกันออกไป เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า พระเจ้าอู่ทองทรงมาจากเมืองอู่ทอง ต่อมาเกิดโรคระบาด เพราะแม่น้ำจรเข้สามพันเปลี่ยนทางเดิน พระองค์จึงทรงอพยพผู้คนมาสร้างเมืองใหม่ที่อยุธยา กองโบราณคดี กรมศิลปากร พบว่าเมืองอู่ทองเป็นเมืองโบราณแห่งอาณาจักรทวารวดี สร้างก่อนอยุธยาถึง 200 ปี ฉะนั้นพระเจ้าอู่ทองจะทอง			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	อพยพมาจากที่อื่นหาใช่เมืองอุทองที่ เคยเข้าใจกันไม่ นายตรี อมาตยกุล เสนอว่า พระเจ้าอุทองน่าจะมาจากเมือง สุวรรณภูมิหรือละโว้ เพราะว่ามีกำลัง ผู้คนมากเพียงพอที่จะนำมาสร้างเมือง ใหญ่เช่นกรุงศรีอยุธยา นายสนิท อัญโพธิ์ กรรมการ ชำระประวัติศาสตร์ไทยเชื่อว่าพระ เจ้าอุทองประทับอยู่เมืองอโยธยานั้น เอง แต่ทรงอพยพหนีอิทธิพลโรค จากเมืองอโยธยา (ฝั่งตะวันออกคาน สถานี) ไปอยู่บนเกาะเมืองอยุธยา ศ.ม.จ. สุภัทรทิศ ดิถกุล กรรมการ ชำระประวัติศาสตร์ไทย เสนอว่า พระองค์คงจะเสด็จไปจากเมืองใด เมืองหนึ่งในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีข้อยกิติได้ ว่าทฤษฎีใดถูกต้องหรือได้รับการรับรองแทน ทฤษฎีเดิมที่ว่าพระเจ้าอุทองมาจากเมืองอุทอง ของอาณาจักรนครความหาหลักฐานการสำรวจ และขุดค้นหลงโบราณคดี เพื่อประกอบการวิ ิจฉัยอย่างถี่ถ้วนกันต่อไป พระราชประวัติพระเจ้าอุทอง สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอุ ทอง) ครองราชย์เมื่อ พ.ศ. 1903-1912 (รวมเวลา 19 ปี) มีพระราชโอรส 1 พระองค์ ทรงพระนามว่าพระราเมศวร พระ มเหสีไม่ปรากฏพระนามแน่ชัด พระมเหสีมี พระนามว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ (ขันหลวงพะงั่ว) พระราชประวัติของพระองค์ ยังไม่มีผู้ใดทราบแน่ชัดว่าประสูติเมื่อใดที่ไหน			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหาเรื่อง	กิจกรรม	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<u>แนวความคิดที่สำคัญ</u> ลักษณะการปกครองของกรุงศรีอยุธยาที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เพราะสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยที่จะใช้เป็นศูนย์กลางการปกครอง แห่งรัฐกิจ และ ยุทธศาสตร์ ในสมัย พ.ศ. 1893-2310			

หัวข้อ สาเหตุที่ทำให้กรุงศรีอยุธยา มีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยมีพระมหากษัตริย์
ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดคนเดียว

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
เมื่อเรียนบทเรียนนี้จบแล้ว นักเรียนสามารถ 1. บอกถึงสาเหตุที่ทำให้อยุธยาได้เลือกเอาการปกครองของกรุงสุโขทัยและขอมมาปรับปรุงใช้ 2. สามารถบอกพระนามกษัตริย์องค์สำคัญ ๆ สมัยอยุธยาและสามารถบอกได้ว่ากษัตริย์พระองค์นั้นอยู่ในราชวงศ์ไหน 3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ได้ว่าลักษณะผู้นำประเทศที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร	<u>เหตุผลที่ทำให้กรุงศรีอยุธยา มีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช</u> เลือกเอาวิธีการปกครองของอาณาจักรสุโขทัยกับขอมมาปรับปรุงใช้ ในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (เจ้าสามพระยา) พ.ศ. 1975 ได้ยกทัพไปตีเขมร ยึดดินแดนหลวง คือ นครธม ไคทรงกวาดอนเอาข้าราชการ พรานหมัน นักปราชญ์ราชบัณฑิต ตลอดจนผู้มีความรู้ความสามารถของเขมรมาไว้ที่กรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก ทำให้กรุงศรีอยุธยาได้ถ่ายทอดเอาระบอบการปกครองและวัฒนธรรมของเขมรมากยิ่งขึ้น ซึ่งเขมรก็ได้รับวัฒนธรรมมาจากอินเดียอีกด้วย	1. ครูพบทวนเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะการปกครองของอยุธยา 2. ครูถามนักเรียนว่าทำไมอยุธยาจึงมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช 3. ครูอธิบายประกอบการซักถามเกี่ยวกับสาเหตุที่ไทยเราเลือกเอาวิธีการปกครองของอาณาจักรสุโขทัยและขอมมาปรับปรุงใช้ 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงการปกครองสมัยอยุธยา 5. ครูแจกเอกสารลำดับราชวงศ์ของกรุงศรีอยุธยา และให้นักเรียนสังเกตถึงการผลิตเปลี่ยนราชวงศ์ในสมัยอยุธยา	1. เอกสารสำคัญราชวงศ์ต่าง ๆ สมัยอยุธยา	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	ผลก็คือ ฐานะของ เกษัตริย์ เปลี่ยนจากมนุษย์ราชชั้นเป็นเทวราช มีพระผู้เป็นเจ้าทั้ง 3 ของพรหมณ์ อันใดแก พระพรหม พระศิวะ และ พระนารายณ์ มารวมอยู่ในพระองค์ คำสั่งของพระเจ้าแผ่นดินจึง เรียกว่า "พระบรมราชโองการ" ภาษาที่ใช้เฉพาะพระเจ้าแผ่นดิน เรียกว่า "ราชาศัพท์" ระเบียบประเพณีและพิธีการ ต่าง ๆ มีพรหมณ์เป็นผู้ประกอบพิธี ถวายแก่พระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เช่น พระราชพิธีราชาภิเษก พระ ราชพิธีอภิเษกสมรส	6. ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงลักษณะการ เมืองและการปกครองสมัยอยุธยา		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	นอกจากนำวิธีการปกครองของขอมมาใช้แล้ว ยังได้นำวิธีการปกครองของกรุงสุโขทัยมาใช้ด้วยนั่นคือ วิธีการปกครองแบบทหารเหมือนกรุงสุโขทัย เมื่อเกิดศึกสงครามชายไทยทุกคนต้องเป็นทหาร กษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพ เวลาปกติก็ทำมาหากิน บังคับบัญชาว่ากล่าวกันอย่างพลเรือน แม้ว่าจะทรงมีพระราชอำนาจอย่างล้นพ้น แต่กษัตริย์ทรงมีทศพิธราชธรรม ซึ่งหมายความว่า การที่พระราชอำนาจนั้นต้องอยู่ในขอบข่ายของศีลธรรม เมตตากรุณา ซึ่งเป็นคตินิยมตามแบบฉบับของอินเดีย กษัตริย์ไทยจึงอยู่ในฐานะ "ธรรมราชา" กวดยคือ ทรงทศพิธราชธรรม			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<u>ลักษณะการเมืองการปกครอง</u> กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย มาจนถึง พ.ศ. 2310 นานถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์สืบต่อกันมาทั้งสิ้น 33 พระองค์ มีการเปลี่ยนราชวงศ์ 5 ครั้ง ได้แก่ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการกบฏแย่งชิงราชบัลลังก์และกวาดล้างราชวงศ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะปราศจากระบบการสืบราชสมบัติที่แน่นอน และบางครั้งขาดผู้นำที่มีคุณสมบัติและความสามารถ เจ้านายและขุนนางที่มีอำนาจทางทหารหรืออยู่ในตำแหน่งที่คุมกำลังทหารจึงสามารถปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ โดยถือว่าการปราบดาภิเษกเป็นการก้าวขึ้นสู่อำนาจราชบัลลังก์ ภายความชอบธรรม การเมืองในสมัยอยุธยา			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	จำกั้กอยู่ในชนชั้นสูง ประชาชนทั่วไปมิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นเมื่อผู้ใดมีอำนาจสูงสุดขึ้นมา ประชาชนจึงต้องยอมรับโดยไม่มีการโต้แย้ง <u>ประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา</u> <u>แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ</u> ตอนต้น (พ.ศ. 1893 - 2112) ตั้งแต่เริ่มตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีจนถึงเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 ในรัชสมัยสมเด็จพระนันทราชา รวมเวลา 219 ปี ตอนปลาย (พ.ศ. 2112 - 2310) ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาไปจนถึงเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยาศอมรินทร์ รวมเวลา 198 ปี			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<u>แนวคิดที่สำคัญ</u> 1. การตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เป็นการตั้งตัวตามกลางสี่ตรอบคาน การปกครองที่อำนาจสิทธิ์ขาดที่ผู้นำจึงจะเหมาะสม 2. ในระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ผู้นำที่มีความสามารถในการปกครองและความเข้มแข็งในการทหารเป็นสิ่งสำคัญ			

หัวข้อ วิชาของการของรูปแบบการปกครองของกรุงศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 สมัย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
เมื่อเรียนบทเรียนนี้จบแล้ว นักเรียนจะสามารถ 1. บอกความหมายของคำราชาศัพท์และอธิบายการจัดรูปแบบการปกครองสมัยพระเจ้าอู่ทองได้ 2. สรุปขั้นตอนและวิธีการปรับปรุงการปกครองครั้งใหญ่ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ 3. อธิบายไควาสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีการปกครองแบบใด 4. สามารถบอกไควาการปกครองสมัยอยุธยาตอนปลายมีอะไรบางที่เพิ่มเติม	<u>วิชาของการของรูปแบบการปกครองของกรุงศรีอยุธยาแบ่งออกเป็น 3 สมัย</u> ก. สมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. 1893-1991) ข. สมัยการปรับปรุงการปกครองครั้งใหญ่(พ.ศ. 1991-2031) ค. สมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. 2031-2310) ง. <u>สมัยอยุธยาตอนต้น พ.ศ. 1893-1991</u> สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงเลือกเอาวิธีการปกครองของขอมและอาณาจักรสุโขทัยมาปรับปรุงใช้แบ่งเมืองออกเป็นชั้น ๆ คือ	1. ครูถามนักเรียนว่า "ลักษณะการปกครองตามแบบขอมนั้นเป็นอย่างไร การปกครองตามแบบสุโขทัยที่พระเจ้าอู่ทองทรงนำมาใช้นั้น ไควะไร 2. ครูอธิบายประกอบการซักถามโดยมีแผนภูมิแสดงรูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาตอนต้นประกอบ 3. ครูอธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ 4. นักเรียนสรุปลักษณะและรูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาตอนต้นและสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ 5. ครูอธิบายประกอบการซักถามเกี่ยวกับการปกครองสมัยอยุธยาตอนปลาย	1. แผนภูมิแสดงรูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
ไปจากการปกครองสมัยอยุธยา ตอนต้นและสมัยปรับปรุงการ ปกครองครั้งใหญ่ 5. แยกแยะความแตกต่าง ระหว่างยศ บรรดาศักดิ์ และ ราชทินนามได้ 6. อธิบายความสำคัญของ กฎหมายทำเนียบศักดินาได้ 7. สรุปลักษณะการปกครอง สมัยอยุธยาได้	1. เมืองราชธานี คือกรุงศรีอยุธยาเป็น ศูนย์กลางปกครอง มีกษัตริย์เป็นประมุข มีอำนาจอย่างเด็ดขาด การปกครองใน ราชธานีแบ่งออกเป็น 4 แผนก เริ่ม รวมกันว่า "จตุสดมภ์" การปกครองจัด เป็น 4 พันักงานคือ 1. ขุนเมือง เป็นพนักงานปกครอง ท้องที่ 2. ขุนวัง เป็นพนักงานราชการ ในราชสำนัก 3. ขุนคลัง เป็นพนักงานดูแล ประโยชน์ของแผ่นดิน 4. ขุนนา เป็นพนักงานดูแล ทำไร่นา มีหน้าที่เก็บทางข้าว ขึ้นฉาง หลวง ทางข้าว คือไคร่นาโตชาว ทองแดงเอามาส่งขึ้นฉางหลวงไว้สำหรับ ใช้ในราชการ	6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ลักษณะสำคัญของการปกครองสมัย อยุธยา 7. นักเรียนแยกลำดับบรรดาศักดิ์ ราชทินนามข้าราชการต่าง ๆ ที่ ครูยกตัวอย่างใหม่กระดานดำ 8. ครูอธิบายถึงกฎหมายที่ ตราขึ้นในสมัยพระเจ้าอู่ทองและ สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ 9. นักเรียนสรุปลักษณะการ ปกครองสมัยอยุธยา		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	2. เมืองป้อมปราการหรือหัวเมืองหน้าด่าน สำหรับป้องกันราชธานีทั้ง 4 ทิศ ระยะทางไปมาถึงราชธานีไกลภายใน 2 วัน ทรงแต่งตั้งเชื้อพระวงศ์ไปปกครอง 3. หัวเมืองชั้นใน ไกลแก่เมืองที่ต้องอยู่ไกลราชธานี หรือไกลเมืองหน้าด่าน เมืองใดสำคัญก็แต่งตั้งเจ้านายในราชวงศ์ไปปกครอง เวลาที่มีศึกสงคราม หัวเมืองเหล่านั้นก็รวมกำลังทหารมาสมทบกับกองทัพหลวง 4. หัวเมืองชั้นนอก (เมืองพระยามหานคร) เป็นเมืองที่มีคนไทยอาศัยอยู่ แต่อยู่ห่างไกลออกไปจากเขตเมืองหลวง และหัวเมืองชั้นใน การปกครองก็มีเจ้าเมืองปกครอง 5. เมืองประเทศราช คือเมืองที่อยู่ห่างไกลออกไปถึงชายพระราชอาณาเขต			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	บางที่ชาวเมืองเป็นชนต่างดาว ต่างภาษา ในสมัยพระเจ้าอู่ทองได้แก่เมืองมะละกา ยะโฮร์ ต่อมาเมืองสุโขทัยค้มาเป็นเมือง ชัยของอยุธยาจึงมีฐานะเป็นประเทศราช เมืองเหล่านี้มีเจ้านายของเขาปกครองกัน เอง แต่ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมา ไหว้กรุงศรีอยุธยาทุกปี ข. <u>สมัยการปรับปรุงการปกครองครั้ง ใหญ่ในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991-2031)</u> สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงแก้ไขปรับปรุงการปกครองหลายประ การที่สำคัญคือ - การรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง คือราชธานี - การแยกทหารและพลเรือนออก จากกัน			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	การรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ทำให้หัวเมืองต่าง ๆ มีอำนาจลดลง และ ต้องขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยา ราชธานี การ ปกครองแบบนี้เรียกว่าแบบตั้งเกณฑ์หรือ การรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง การแยกทหารและพล เรือนออกจาก กัน ฝ่ายทหารมีสมุหกลาโหมเป็นหัวหน้า บังคับบัญชา ฝ่ายพลเรือน มีสมุหนายกเป็นหัวหน้า บังคับบัญชา มีเฒ่าบักเฒ่าจากกระทรวงทั้ง 4 เป็น จุดศูนย์กลาง ร่องลงมาคือ กรมเมือง เรียกว่า พระนครบาล กรมวัง เรียกว่า พระธรรมการ กรมคลัง เรียกว่า พระโกษาธิบดี กรมนา เรียกว่า พระเกษตรการ			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	ซึ่งมีหน้าที่เหมือนเกม การแบ่งเขตการปกครอง 1. ยกเลิกเมืองศูนย์กลางเมืองหนาคาน ขยายการปกครองราชธานีให้กว้างขวาง ทรงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรุงหรือขุนยาไป ปกครอง เรียกว่า "ผู้รั้ง" 2. เมืองพระยามหานคร ไคแกหัว เมืองภายนอกวงราชธานีออกไป เป็นเมือง เอก โท ศรี โคยสำคัญ ตามขนาดและความ สำคัญ ทรงแต่งตั้งเจ้านายพระราชวงศ์ชั้นสูง มีอำนาจบังคับบัญชาสิทธิขาดแทนพระองค์ 3. เมืองประเทศราช ให้เจ้านายของ ประเทศนั้น ๆ ปกครองตามจารีตประเพณี จะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการและส่งกอง ทัพไปช่วยเมืองมีสงคราม การปกครองนี้ใช้กันมาจนถึงสมัย รัชกาลที่ 5			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	นอกจากนี้ทรงตั้ง ยก ข้าราชการเป็นลำดับ ดังนี้ ยก หรือเรียกกันต่อมาว่าบรรดาก็จัดเป็นลำดับชั้นคือ พระยา พระ หลวง ขุน หมื่น พัน ทนาย ราชทินนาม หมายถึง นามที่ได้รับพระราชทาน เช่น จักรี บมราช พลเทพ ตำแหน่ง คือ อัครมหาเสนาบดี เสนาบดี เจากรม ฯลฯ ก. <u>สมัยอยุธยาตอนปลายตั้งแต่สมัยพระรามาธิบดีที่ 2 จนถึงสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2031-2310</u> เนื่องจากในสมัยนี้มีการทำสงครามอยู่เสมอ จึงทรงจัดระเบียบเกี่ยวกับการทหารใหม่ 1. การทำสารบัญชี่ คือวิธีเกณฑ์คนเข้ารับราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนโดยตั้งขึ้นเป็นกรมเรียกว่า "กรมสุรัสวดี" หรือ สัสดี			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	ชายฉกรรจ์ที่มีอายุ 18 ปี ตอนที่หะเบียนเป็นไพรสม ะยะนี้ไม่ถูกเรียกเขาประจำกรมกอง เช่นแต่ฝึกอบรมเพื่อเตรียมตัวเป็นทหาร จนถึงอายุ 20 ปี ก็เขาประจำการตามกรมกองในฐานะเป็น"ไพรหลวง" รับราชการแผ่นดินจนอายุ 60 ปี จึงปลดออกจากราชการ หรือถ้ามีบุตรชายเข้ารับราชการเป็นไพรหลวง 3 คน แล้วก็ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ไพรหลวงอีกต่อไป ไพรหลวง แบ่งเป็น 2 พวก พวกหนึ่งผิดเปลี่ยนกันมาเขาเวรตามปกติใช้แรงงานรับราชการ อีกพวกหนึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางไกลจากเมืองไปคองมาเขาเวรประจำการ แต่หาสิ่งของที่ทางราชการคองการมาส่งแทน เช่น ข้าว ถั่ว ฯลฯ			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เนื้อเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

อุปกรณ์

หมายเหตุ

2. การทำพิธีทุกหัวเมือง คือเรียกพระคัมภีร์ใหม่มาถือน้ำพระพิพัฒน์สัจจาเข้าขอมกระบวนบูชา

3. โปรดให้นำตำราพิชัยสงคราม เพื่อใช้เป็นหลักในการยกทัพจับศึก

กฎหมาย

กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นในการปกครองประเทศ ถ้าขาดกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักของความยุติธรรมในสังคมแล้ว ประเทศชาติก็อาจจะเกิดความวุ่นวายระส่ำระสาย เนื่องจากไม่มีหลักที่จะใช้บังคับให้เกิดความเป็นระเบียบขึ้น

สมัยพระเจ้าอู่ทอง มีการตรากฎหมายไทยขึ้น เช่นลายลักษณ์อักษร ได้รับมาจากมอญโดยตรง คือคัมภีร์ พระธรรมศาสตร์ ซึ่งมอญได้รับมาจากอินเดียอีกทอดหนึ่ง

- ในการพิพากษาคดีไซคน 2 จำพวกคือ

1. พราหมณ์ ซึ่งเชี่ยวชาญนิติศาสตร์มี 12 คน เรียกว่าดูนกขุน ๗ ศาลหลวง ทำหน้าที่

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	ชี้ตัวบทกฎหมาย แต่ไม่มีอำนาจบังคับบัญชา 2. ข้าราชการไทย เป็นผู้ใช้อำนาจ บังคับบัญชาในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงตรากฎหมายขึ้นหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ว่าด้วยการเทียบศักดินา เรียกว่า "พระราชกำหนดศักดินา" พระราชกำหนดศักดินา คือมทกำหนดให้ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน มีนาในครอบครองได้ตามจำนวนที่กำหนด เช่น การป้องกันมิให้ขุนนางข้าราชการผู้มีอำนาจ มีที่นามากเกินไปจนราษฎรไม่มีที่ทำกิน นอกจากนี้กฎหมายศักดินายังมีประโยชน์ในทางอื่น ๆ ได้อีกเช่น ใช้เป็นหลักในการปรับโทษ การกำหนดที่นั่งในการเช่าเผาเจ้าแผ่นดิน พลเมืองทุกคนต้องมีศักดินาประจำตัวทั้งสิ้น			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	นอกจากนี้ยังมีกฎหมายเทียบรางวัล ซึ่งเป็น คำราประ เพ็ญสำหรับราชสำนัก สรุปการปกครองและระบบราชการใน สมัยอยุธยา นั้น เช่น ระเบียบเรียบร้อยและ มีกำหนดกฎเกณฑ์ตายตัว แบ่งหน้าที่ความรับ ผิดชอบในแคะแฉก ซึ่งเรียกว่า "จตุสดมภ์" แบ่งแยกทหารและพลเรือออกจากกัน ประชา ชนชายทุกคนต้องเข้าเฝ้ารับราชการเป็นทหาร ระบบราชการสมัยอยุธยาทำให้คนต้องเกี่ยวข้องกับ กับทางราชการมากจนทำให้สังคมอยุธยาเป็น สังคมที่ทุกคนต้องมีนาย การเข้าเฝ้ารับราชการ นั้นก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้คนผูกพันกับทางราชการ จนกลายเป็นความคิดอันหนึ่งที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจ คนไทยมาปัจจุบัน <u>แนวคิดที่สำคัญ</u> 1. ระบบการปกครองแต่ละแบบที่ เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองในระยะเวลาต่างๆ			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	และสามารถสร้างระบบความเจริญของบ้านเมืองได้นับว่าเป็นระบบการปกครองที่ดี 2. การตรากฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้นำมากกว่าการคำนึงถึงความต้องการของประชาชน 3. การปกครองประเทศระบอบใดก็ตามจำเป็นต้องมีกฎหมายไว้เป็นหลักเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง			

ครั้งที่ 5 (1 คาบ)

ข้อดีและข้อบกพร่องของการปกครองในสมัยอยุธยา

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
เมื่อเรียนเรื่องนี้แล้วนักเรียนสามารถ อธิบายถึงข้อดีและข้อบกพร่องของการปกครองสมัยอยุธยาได้ สรุปได้ว่าการปกครองสมัยอยุธยามีข้อดีและข้อบกพร่องในทางใดบ้าง วิเคราะห์วิจารณ์สภาพสังคมและเศรษฐกิจในสมัยอยุธยาอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชได้	<u>ข้อดีและข้อบกพร่องของการปกครองในสมัยอยุธยา</u> <u>ทางด้านการปกครอง</u> ทำให้การปกครองเป็นไปโดยความรวดเร็ว ทำให้ประชาชนอยู่ในระเบียบวินัยดี ไม่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย เพราะกฎข้อบังคับลงโทษรุนแรง <u>ทางศาสนสังคม</u> พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ประชาชนมีความรักใคร่สามัคคีกันดี <u>ทางด้านเศรษฐกิจ</u> รัฐบาลผูกขาดการค้าขาย ทำให้ค้าขายได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย มีการเก็บภาษี สถานะของประเทศดีขึ้น รายได้เข้ารัฐมากขึ้น	ครูถามนักเรียนว่าจากที่ที่เรียนการ เมืองการปกครองสมัยอยุธยาไปแล้ว นักเรียนคิดว่า การปกครองในสมัยนี้มีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง นักเรียนจะช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเห็นข้อดีและข้อบกพร่องของการปกครองในสมัยอยุธยา โดยครูช่วยสรุปและแยกประเภทไว้บนกระดาน ครูสรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนเห็นวาระบบการ เมืองการปกครองยอมมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมอย่างแยกกันไม่ออก ครูให้นักเรียนวิจารณ์สภาพสังคมและเศรษฐกิจสมัยอยุธยา		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	ขอพรอง 1. <u>ทางด้านการปกครอง</u> 1.1 พระมหากษัตริย์พระองค์เดียว ไม่สามารถสอดส่องดูแลให้ทั่วถึงได้ 1.2 ระบบการปกครองทำให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยขาดการตัดสินใจ ทำให้อำนาจไปรวมอยู่ที่คนบางคนหรือบางกลุ่ม 2. <u>ทางด้านสังคม</u> เกิดระบบการแบ่งชั้นทางสังคม ทำให้มีนายกับบ่าว เจากับข้า เกิดการเหลื่อมล้ำในชนชั้น แต่ระบบการแบ่งชั้นทางสังคมไม่ตายตัว 3. <u>ทางด้านเศรษฐกิจ</u> ประชาชนไม่กระตือรือร้นในทางการค้าเท่าที่ควร เพราะพระคลังสินค้าผูกขาดการค้า			

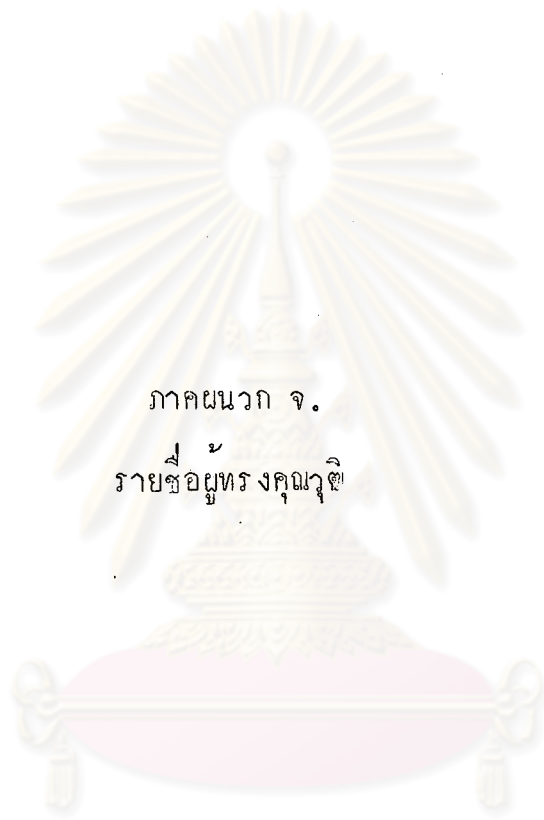
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<u>แนวคิดที่สำคัญ</u> การปกครองจะมีประสิทธิภาพต่อ เมื่อผู้ถูกปกครองรู้สิทธิหน้าที่ของตนใน ขอบเขตของกฎหมาย			

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เปรียบเทียบการปกครองสมัยอยุธยากับการปกครองสมัยสุโขทัย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	อุปกรณ์	หมายเหตุ
เมื่อเรียนเรื่องนี้แล้วนักเรียนสามารถ อธิบายลักษณะการปกครองสมัยอยุธยาได้ สรุปและเปรียบเทียบการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาได้ อภิปรายเปรียบเทียบลักษณะทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาได้ วิเคราะห์ได้ว่าทำไมการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัยและอยุธยาถึงแตกต่างกัน	<u>เปรียบเทียบการปกครองสมัยอยุธยากับการปกครองสมัยสุโขทัย</u> <u>ทางการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย</u> เป็นการปกครองแบบบิดาปกครองบุตร เป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจ เป็นการปกครองที่คล้ายกับการปกครองแบบประชาธิปไตยสมัยอยุธยา เป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง <u>กษัตริย์</u> สมัยสุโขทัย เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับ การเกษตรกรรม ค้าขายอย่างเสรี รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศขึ้นอยู่กับ การเกษตร	ครูถามนักเรียนว่า การปกครองสมัยสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร นักเรียนอธิบายการปกครองสมัยอยุธยาได้โดยยกตัวอย่างเป็นข้อ ๆ ครูให้นักเรียนสรุปเปรียบเทียบการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาได้ ครูให้นักเรียนอภิปรายเปรียบเทียบลักษณะทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมสมัยสุโขทัยและอยุธยาโดยครูช่วยแก้ไขเพิ่มเติม ครูสรุปและอภิปรายเพิ่มเติม		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้	อุปกรณ์	หมายเหตุ
	สมัยอยุธยา เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับ การเกษตรกรรม รายได้ส่วนใหญ่ได้แก่ การค้าขายกับต่างประเทศ 3. <u>ทางการเมือง</u> สมัยสุโขทัย ประชาชนมีความ เสมอภาคกันในทางการเมืองการดำรงชีวิต การ แบ่งชั้นทางการเมืองเห็นไม่ชัด สมัยอยุธยา มีการแบ่งชั้นทาง สังคม มีนายกับข้าวจากับชา <u>แนวคิดที่สำคัญ</u> ระบบการปกครองแบบใดก็ตาม อาจจะมีประสิทธิภาพในการปกครองชั่ว ระยะเวลาหนึ่ง ถ้าไม่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจะเกิดข้อบกพร่องอันจะนำ ไปสู่ผลเสียต่อการปกครองได้			

ภาคผนวก จ.
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร สิ้นศิริ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์ หัวหน้าภาควิชาประถมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดาวัณย์ วิทยาอุทัยกุล ประจำภาควิชามัธยมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พาณี แสงกิจ อาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ สมจิตร วัฒนคุลัง อาจารย์หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาว วรรณมาศ กลั่นแก้ว ได้รับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2516 ปัจจุบันเป็นอาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย